

vrlo različita, zavisno od toga u kojim uslovima agresije se izvode i koji oblik oružane borbe preovladava. To podrazumeva i uvežbavanje za izvođenje protivdesantnih operacija na kopnenom delu ratišta ili na pomorskom vojištu. Isto tako, i za izvođenje, u određenim uslovima, pomorskih, pa i vazdušnih operacija sa operativnim ciljevima.

Polazeći od objektivnih uslova i koncepcijsko-doktrinarnih stavova, naša strategija je utvrdila i *osnovne principe oružane borbe* koje služe kao rukovodeće načelo za pripremanje i vođenje oružane borbe u celini i za izvođenje borbenih dejstava na svim nivoima.

Na sadašnjem stepenu razvoja teorije ratne veštine, naša strategija je utvrdila više principa oružane borbe: univerzalnost (za sve vrste i uslove rata), masovnost, nametanje sopstvenih uslova oružane borbe, neprekidnost, intenzitet, racionalnost, aktivnost i inicijativu, nadmoćnost (u funkciji oružane borbe), jedinstvo rukovođenja i komandovanja, iznenađenje i izbor težišta oružane borbe...

Neka aktuelna pitanja marksističke teorije

VELJKO VLAHOVIĆ

(«VOJNO DELO» br. 5/73)

... Dosta se govori o *marksističkom tradicionalizmu*. Tradicionalizam samo jednim dijelom ispoljava današnje i sutrašnje interese radničke klase. Ukoliko ideje ne izražavaju interese klase ili kako Marks u »Svetoj porodici«, kaže, »ukoliko su ideje različite od interesa«, — a to se tu i tamo dešava i u našem društvu, — »ideje su se uvijek brukale«. Istorijat naše bitke za razvoj samoupravnih odnosa od početka revolucije do danas svjedoči da su se neke ideje brukale. Nauka je pozvana takođe da pokaže otkuda i zbog čega su se te ideje brukale.

Okolnosti u kojima djeluje i bori se radnička klasa i komunisti stalno se mijenjaju. Marks nije mogao predvidjeti naše okolnosti, ali mi ih moramo saznati na osnovu Marksovih naučnih metoda.

Marks u pismu Kugelmanu ističe da se stvari moraju uzimati onakve kakve jesu, tj. interes revolucije mora se ostvarivati na način

koji odgovara promijenjenim okolnostima. Mi smo u bici za razvoj samoupravljanja od početka revolucije do danas promijenili bitno mnoge okolnosti, ali da li je i naučna i politička svijest prodrla i shvatila suštinu i dubinu tih promjena. To je jedno od pitanja.

Mi smo se u pripremi Platforme time ponajviše pozabavili. Analizirali smo proteklih 20 godina, kako bismo vidjeli koje su to promijenjene okolnosti danas kada pripremamo Deseti kongres i da ih uzmemo u obzir. Koliko smo uspjeli to je druga stvar. Namjera je bila da se sagleda suština i dubina tih promijenjenih okolnosti.

Za radničku klasu koja je srušila vlast buržoazije i temeljito promijenila okolnosti u kojima se nalazila uoči tog rušenja vlasti, bitno je da njena avangarda neprekidno *povezuje morksizam kao nauku, kao revolucionarnu ideologiju društva i društvenu praksu*. Ako i kada izostane takvo povezivanje (a mi često konstatujemo da je bilo perioda kada je to povezivanje izostajalo), moguće su različite interpretacije marksizma i kao pseudohumanizma i kao pseudoradikalizma i dogmatizma i ostalih sitnoburžoaskih doktrina. Naime, zaboravlja se činjenica da i poslije rušenja vlasti buržoazije duže vremena ostaju dva izvora društvene svijesti. I kod nas oni postoje. Istina, dominantan je onaj izvor koji je omogućio da revolucija pobijedi, koji je omogućio da se razvije bitka za samoupravne socijalističke društvene odnose, da se stalno ograničava i smanjuje onaj drugi izvor nesocijalističke, odnosno antisocijalističke svijesti.

U našim uslovima to se ogleda i u različitom ponašanju pojedina i grupa prema *samoupravljanju*, prema samoupravnim socijalističkim odnosima. Formalno, svi ih prihvatamo. Teško je danas naći u Jugoslaviji nekoga koji kaže da ne prihvata samoupravljanje. Ali, dio društvenih snaga u teoriji i praksi stvarno ih negira. On ih negira i unutar naučnih krugova, on ih negira u stvarnosti, u praksi i unutar političkih krugova. Otuda, kada se govori o odnosu politika — nauka, za mene je centralno pitanje bilo i ostalo — pošto znam da društvene nauke nijesu homogene, da postoji čitava skala društvenih nauka, a znam isto tako da politika nije homogena — da postoji sukob, ali između koje nauke i koje politike?

Prihvatili smo politiku koja je orijentisana na samoupravne društvene odnose. Ako su se dijelovi društvenih nauka sukobili sa tom politikom, mislim da će takva nauka izvući deblji, naučni i društveni, kraj. I treba da ga izvuče. Ako se nauka sukobila sa onom politikom koja želi restauraciju staljinizma ili buržoaskih odnosa, onda će takva nauka doprinijeti afirmaciji radničke klase, nauke i društva. Tako da se to pitanje uvijek konkretno postavlja. Čiji je

to sukob, između koga se vodi borba? Kroz tu prizmu treba posmatrati razvoj odnosa i u našem društvu. Između ideologije, nauke, politike u borbi za samoupravljanje stvaraju se novi odnosi. Njih treba uočiti.

Ne treba zapostaviti činjenicu da su i u nas određene snage pokušavale da izjednače ideologiju i staljinizam. Nikad nijesmo dublje analizirali kakve su posljedice tog izjednačavanja. Mislim da su ostali dublji tragovi i u politici i u nauci.

Odgovor na ova pitanja koja su postavljena zahtijeva dalji rad i to *zajednički rad* i političkih činilaca i drugova iz nauke i zaseban rad unutar pojedinih naučnih institucija. S druge strane, to zahtijeva »svirepo dosljedno bdijenje revolucije nad vlastitim nedoslednostima« (Marks). Mi se nalazimo u periodu naročito poslije Pisma i u pripremama Desetog kongresa kada je ta Marksova misao prisutnija više nego ikada. Jer, ukoliko bi izostalo to »dosljedno bdijenje« dolazilo bi do izražaja jalovo teoretisanje odvojeno od prakse, a stvarala bi se i takva praksa koja zapostavlja teoriju, ne stremljenju teoriji, koja ne osjeća za njom potrebu. To bi bila neka vrsta samoj sebi dovoljne prakse, u kojoj pragmatizam i stihijnost dolaze do punijeg izražaja. U takvim uslovima lakše bi se probijala ideologija građanskog društva.

Zar kod nas nije bilo dosta zagovornika teze da protiv birokratije i tehnokratije treba razvijati borbu za demokratiju, ali često za apstraktnu demokratiju. Umjesto borbe za razvoj konkretnih samoupravnih socijalističkih odnosa, neki su išli dalje i nudili pokrete od masovnih pokreta do tzv. samoupravnog pokreta. A kroz tezu o stvaranju samoupravnog pokreta krila se ideja o tobožnoj vladavini autentične radničke klase i »intelektualnog proletarijata«. Postoji teza i o samostalnom djelovanju tzv. društvenih subjekata. To je, pored ostaloga, bio izraz bježanja od obaveze da se pronikne u suštinu samoupravnih odnosa i zadataka koji proizilaze iz borbe za te odnose.

Otuda i poplava deklarativnosti i deklarativnih izjava o samoupravnom socijalizmu i zapostavljanje konkretne borbe. Jedna od zabuna u nauci i u politici, koja je smišljeno izazivana, ogledala se u pokušajima dokazivanja postojanja *kontraklase*. Jedan broj političara i naučnika uložio je ogromne napore da stvori tu kontraklasu, da je formira, da je izmisli.

Mi imamo i dan-danas koprcanja u tom pogledu, u pogledu traženja te kontraklase. U sklopu toga treba napomenuti da smo na vrijeme odbacili Staljinovu tezu o zaoštavanju klasne borbe u soci-

jalizmu. Neki pokušavaju tu i tamo da je vrate da bi ispali radikalniji. Međutim, takvi ne shvataju suštinu stvari. Tobože prihvatajući Marksa, Engelsa i Lenjina koji su govorili o zaoštavanju klasne borbe u kapitalističkom društvu, i to su sa pravom govorili, jer su govorili o društvu koje je istorijski osuđeno da siđe sa istorijske pozornice, Staljin je mehanički tu teoriju prenio na socijalističko društvo koje se penje na istorijsku pozornicu. I odbacivanje te teze razotkrilo nam je nove dimenzije i teškoće u bitki za razvoj novih samoupravnih odnosa, razotkrilo nam je nove zadatke, ali i nove uslove u kojima se ta bitka vodi. Međutim, i kod nas kad raspravljamo o samoupravljanju (to je i ovdje u toku ova dva dana ponedjelje došlo do izražaja), često i u političkim istupanjima, pa i u našim dokumentima, tvrdimo, odnosno vremenski vezujemo samoupravljanje za 1950. godinu ili za prve radničke savjete. Ja mislim da je to krupna metodološka greška. Kod nas je *korijen samoupravljanja u revoluciji*, u 1941. godini.

Ako pogledamo sve ono što se zbivalo u revoluciji sa suštinom narodnih odbora, sa karakterom oružanih snaga, sa tretiranjem nacionalnog pitanja i niz drugih momenata morali bismo doći do zaključka da bez onih mnogobrojnih i raznovrsnih samoupravnih oblika, koji su nikli u revoluciji, ne bi bilo niti 1948, ni 1950. godine. Možemo da govorimo o *kontinuitetu* i izvjesnim zastojeima u revolucionarnoj borbi, o kolebanjima revolucije, ali ako tražimo kontinuitet onda se ne može samoupravljanje vremenski ograničiti i tvrditi da je niklo 1950. godine.

Pred nama se postavljao, radeći na Platformi, centralni zadatak kako unaprijediti društvene odnose i uslove u kojima će doći do novog *dinamizma razvoja samoupravnih odnosa*. Koji su tu zadaci svjesnih socijalističkih snaga, Saveza komunista u prvom redu, u borbi za stvaranje tih odnosa i tih uslova. To je, u stvari, centralni zahtjev i zadatak koji smo postavili prilikom izrade Platforme. A u centru tog zahtjeva opet se postavlja zadatak daljeg podruživanja društvene svojine.

Na tom zahtjevu se u Platformi detaljnije razrađuju i principi i konkretni zadaci. Centralno pitanje je *proširena reprodukcija*. U stvari, dugo se u Savezu komunista osjećalo kolebanje da li da se bavi problemom dohotka. Sada se jasnije postavlja problem udruživanja rada i dohotka, ulaganja svoga dohotka zajedno sa drugim organizacijama udruženog rada, sa bankama, pri čemu se podrazumijeva drukčiji karakter banaka. Više je istaknuta potreba društvenih planova i zajedničke ekonomske politike. Zahtijeva se

neposredna politička i ekonomska kontrola radnika nad sredstvima, odnosno investicijama. Integracije moraju postati briga samih radnika, a ne samo vrhova preduzeća. Napravljeni su novi, značajni koraci u daljem prenošenju državnog kapitala na osnovne organizacije udruženog rada, pri čemu republike, pokrajine i komune moraju u tom poslu biti aktivnije i dosljednije. Potrebno je sagledati i kolebanja koja se pojavljuju u sprovođenju konkretnih zadataka...

MAHMUT BAKALI

Neka iskustva u realizaciji koncepcije opštenarodne odbrane

(»VOJNO DELO« br. 6/73)

... Organizovanim i smišljenim uključivanjem radnika iz oblasti udruženog rada da neposredno budu faktor odbrane i osnovni oslonac opštenarodne odbrane, neposrednim organizovanim uključivanjem u sistem opštenarodne odbrane seljaka, omladine, inteligencije i drugih u okviru svojih radnih kolektiva, mesnih zajednica, kroz jedinice teritorijalne odbrane i u drugim vidovima, sistem opštenarodne odbrane i u Pokrajini Kosovo je potvrdio svoj klasni i opštenarodni karakter. To je doprinelo porastu svesti i saznanja svih naroda i narodnosti, radnih ljudi i građana, pre svega radničke klase, boraca, omladine, žena, pionira i drugih — da je koncepcija opštenarodne odbrane jedina alternativa uspešnog suprotstavljanja svakom agresoru, radi očuvanja i odbrane nesmetane izgradnje samoupravnog socijalizma i nacionalne ravnopravnosti, odbrane tekovina naše revolucije, zaštite nezavisnosti i nesvrstanosti naše zemlje. Ovo saznanje potvrđuje se u praksi u mnogobrojnim aktivnostima u odbrambenim pripremama, a najbolje su provereni na vežbi »Kosovo 72«.

U svim dosadašnjim akcijama na realizaciji odbrambenih priprema faktor idejno-političke svesti posebno organizovano i smišljeno idejno-političko i akciono delovanje SK predstavljao je vrlo značajnu komponentu i uslov uspešnog izvršavanja svih zadataka na jačanju naše odbrane i razvoja i oživotvorenja koncepcije opštenarodne odbrane.